

مبانی فقهی اقتصاد اسلامی

تألیف:

دکتر مجتبی الماسی

(عضو هیات علمی دانشگاه رازی)

اصغر سپهبان قره بابا

انتشارات دانشگاه رازی

۱۳۸۸

BP

الماسی، مجتبی

۲۳۰/۲ مبانی فقهی اقتصاد اسلامی / تألیف مجتبی الماسی، اصغر
 م۲الف / سپهبدان قره‌بابا - کرمانشاه: دانشگاه رازی، ۱۳۸۸.

۲۱۵ ص.: (دانشگاه رازی؛ ۲۱۲: علوم اقتصادی: ۷)

کتابنامه

ISBN : 978-600-5458-06-0

۱. اسلام و اقتصاد. الف. سپهبدان قره‌بابا، اصغر. ب. عنوان.

۲۱۲

دانشگاه رازی

عنوان کتاب: مبانی فقهی اقتصاد اسلامی

تألیف: دکتر مجتبی الماسی - اصغر سپهبدان قره‌بابا

ناشر: دانشگاه رازی

چاپ و لیتوگرافی: زلال کوثر

قطع: وزیری

شمارگان: ۱۰۰۰

تاریخ چاپ: ۱۳۸۸ - اول - کرمانشاه

قیمت: ۲۶۰۰ تومان

مراکز پخش: تهران: مرکز نشر دانشگاهی ۸۸۵۵۶۱۶۸ - کتابیران ۱۵ - ۶۶۵۶۶۵۱۰ - دانشیران ۶۶۲۱۶۱۷۶

کرمانشاه: مرکز چاپ و نشر دانشگاه رازی - تلفکس ۴۲۸۰۸۰۲

ISBN : 978- 600-5458-06-0

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۵۸-۰۶-۰

(حق چاپ برای ناشر محفوظ است)

فهرست مطالب

فصل اول- کلیات.....	۱
مقدمه.....	۲
۱-۱- تعریف اقتصاد.....	۴
۱-۲- مکتب اقتصادی.....	۴
۱-۳- نظام اقتصادی.....	۶
۱-۴- تفکر اقتصادی، تکامل تفکر اقتصادی و تاریخ تفکر اقتصادی.....	۹
۱-۵- علم اقتصاد.....	۱۰
۱-۶- رابطه بین مکتب اقتصادی و فقه اسلامی.....	۱۳
۱-۷- مال و مالیت.....	۱۴
۱-۷-۱- کالای اقتصادی و کالای رایگان.....	۱۴
۱-۷-۲- مال و مالیت از دیدگاه فقه.....	۱۵
۱-۸- ثروت یا مال از دیدگاه قرآن.....	۱۵
۱-۹- چند قاعده فقهی مربوط به مال.....	۱۸
۱-۹-۱- قاعده اتلاف.....	۱۹
۱-۹-۲- قاعده حرمت اسراف.....	۱۹
فصل دوم- مالکیت.....	۲۳
مقدمه.....	۲۴
۱-۲- مالکیت.....	۲۴
۱-۱-۲- مالکیت در حوزه حقوق.....	۲۷
۱-۲-۲- مالکیت در حوزه فلسفه.....	۲۸
۱-۲-۳- مالکیت در حوزه جامعه شناسی.....	۲۹

- ۲۹.....۱-۱-۴-مالکیت در حوزه اقتصاد.
- ۳۰.....۵-۱-۲- مالکیت از دیدگاه قرآن.
- ۳۴.....۲-۲-انواع مالکیت اعتباری در اسلام.
- ۳۷.....۳-۲-راه های کنترل ثروت و مالکیت در اسلام.
- ۴۱.....۴-۲-منابع تحصیل مالکیت در اسلام.
- ۴۲.....۱-۴-۲-انفال.
- ۴۳.....۲-۴-۲-زمین.
- ۴۳.....۱-۲-۴-۲-احیاء اراضی.
- ۴۶.....۲-۲-۴-۲-تجیر اراضی.
- ۴۷.....۳-۲-۴-۲-اراضی اقطاع شده.
- ۴۸.....۴-۲-۴-۲-اراضی حمی (فرق شده).
- ۴۹.....۵-۲-۴-۲-اراضی حریم ملک دیگران.
- ۴۹.....۶-۲-۴-۲-زمینهای وقف شده.
- ۴۹.....۳-۴-۲-کار.
- ۵۱.....۱-۳-۴-۲- رابطه انسان با ثروتی که از کارش بدست می آورد.
- ۵۲.....۲-۳-۴-۲-اجاره، وکالت و شرکت.
- ۵۴.....۵-۲-ارث.
- ۵۵.....۱-۵-۲-تاریخچه ارث در تفکرات جوامع و ملل مختلف.
- ۵۶.....۲-۵-۲-ارث از دیدگاه قرآن.
- ۵۷.....۳-۵-۲-تحلیل عقلی و اقتصادی ارث.
- ۵۹.....فصل سوم-اقتصاد کشاورزی.
- ۶۰.....مقدمه.
- ۶۲.....۱-۳-اهمیت بخش کشاورزی از دیدگاه قرآن.

۶۵	۲-۳-۲-اهمیت بخش کشاورزی از دیدگاه احادیث
۶۷	۳-۳-عقود اسلامی در بخش کشاورزی
۶۷	۱-۳-۳-عقد مزارعه
۶۸	۱-۱-۳-۳-شرایط مزارعه
۶۹	۲-۳-۳-مساقات
۶۹	۱-۲-۳-۳-شرایط مساقات
۷۰	۳-۳-۳-نکات مشترک و افتراق در مزارعه و مساقات
۷۱	۴-۳-۳-فوائد عقود ذکر شده
۷۳	فصل چهارم-اقتصاد بازرگانی و مبادله ثروت
۷۴	مقدمه
۷۴	۱-۴-تجارت و مبادله
۷۵	۲-۴-نظارت دولت بر امر تجارت
۷۶	۴-۴-شرایط تجارت از دیدگاه قرآن
۷۷	۵-۴-چند نکته مهم
۷۸	۶-۴-واژه شناسی
۷۸	۱-۶-۴-عقد
۷۸	۱-۱-۶-۴-عقود معینه
۷۸	۲-۱-۶-۴-عقود غیر معینه
۷۹	۲-۶-۴-ایقاع
۷۹	۳-۶-۴-قرارداد
۸۰	۴-۶-۴-معامله
۸۰	۱-۴-۶-۴-شرایط اساسی صحت معامله
۸۲	۲-۴-۶-۴-خيارات

۸۱۴-۶-۵-رهن
۸۳۴-۶-۶-صلح
۸۳۴-۶-۷-ضمان
۸۳۴-۶-۸-هبه
۸۴۴-۶-۹-بیع
۸۴۴-۶-۱۰-تمهید
۸۴۴-۶-۱۱-وجه التزام
۸۴۴-۶-۱۲-جریمه تأخیر
۸۴۴-۶-۱۳-دین حال
۸۵۴-۶-۱۴-اشاعه
۸۵۴-۶-۱۵-افراز
۸۵۴-۶-۱۶-وکالت
۸۵۴-۶-۱۷-وکیل در توکیل
۸۵۴-۷-نحوه تحصیل سود یا درآمد در معاملات اسلامی
۸۶۴-۸-انواع تجارت در اسلام
۸۷۴-۹-تحریم معاملات حرام
۹۵۴-۱۰-ریا
۹۶۴-۱۰-۱-تاریخچه ریا
۹۹۴-۱۰-۲-حرمت ریا در اسلام
۹۹۴-۱۰-۳-مستندات حکم تحریم ریا
۱۰۰۴-۱۰-۴-انواع ریا
۱۰۰۴-۱۰-۱-ریای معاملی
۱۰۰۴-۱۰-۲-ریای فرضی

- ۱۰۴-۱۰-۵-فلسفه تحریم ربا..... ۱۰۲
- ۱۰۴-۱۰-۶-شرایط تحقق ربا..... ۱۰۵
- ۱۰۴-۱۰-۷-ربا از نظر اقتصادی..... ۱۰۶
- فصل پنجم-اقتصاد سیاسی اجتماعی..... ۱۰۹
- مقدمه..... ۱۱۰
- ۱-۵-منابع درآمدهای دولت و مصارف آن..... ۱۱۰
- ۱-۱-۵-انفال..... ۱۱۰
- ۱-۱-۵-۱-۱-۱-۵-فئی..... ۱۱۳
- ۱-۱-۵-۲-۱-۱-۵-زمینهای بایر..... ۱۱۷
- ۱-۱-۵-۳-۱-۱-۵-سرزمین‌های متروکه، که خراب شده‌اند..... ۱۱۷
- ۱-۱-۵-۴-۱-۱-۵-دریاها، رودها، جزیره ها..... ۱۱۷
- ۱-۱-۵-۵-۱-۱-۵-جنگلها و قلل کوهها..... ۱۱۸
- ۱-۱-۵-۶-۱-۱-۵-اموال پادشاهان..... ۱۱۸
- ۱-۱-۵-۷-۱-۱-۵-غنائم برجسته..... ۱۱۹
- ۱-۱-۵-۸-۱-۱-۵-غنائم جنگی که بدون اجازه امام صورت گرفته است..... ۱۱۹
- ۱-۱-۵-۹-۱-۱-۵-ارث بلاوارث..... ۱۲۰
- ۱-۱-۵-۱۰-۱-۱-۵-معادن..... ۱۲۰
- ۱-۱-۵-۱۰-۱-۱-۵-اقسام معادن..... ۱۲۱
- ۱-۱-۵-۱۰-۱-۱-۵-مالکیت معادن..... ۱۲۲
- ۱-۱-۵-۲-۱-۵-خمس..... ۱۲۴
- ۱-۱-۵-۲-۱-۵-موارد خمس..... ۱۲۶
- ۱-۱-۵-۲-۲-۱-۵-توزیع خمس..... ۱۲۸
- ۱-۱-۵-۳-۱-۵-زکات..... ۱۲۹

- ۱۳۱..... ۵-۱-۳-۱- دلیل وضع زکات در اسلام
- ۱۳۲..... ۵-۱-۳-۲- نقش زکات در اسلام
- ۱۳۴..... ۵-۱-۳-۳- ضمانت اجرایی زکات در اسلام
- ۱۳۵..... ۵-۱-۳-۴- موارد مشمول زکات
- ۱۳۷..... ۵-۱-۳-۵- توزیع زکات
- ۱۳۹..... ۵-۱-۳-۶- شرایط مستحقین زکات
- ۱۳۹..... ۵-۱-۳-۷- نظرات فقها در باره زکات
- ۱۴۷..... فصل ششم اقتصاد خانواده
- ۱۴۸..... مقدمه
- ۱۴۹..... ۶-۱- مهر و نفقه
- ۱۵۰..... ۶-۲- تعریف نفقه
- ۱۵۰..... ۶-۳- تعریف مهریه
- ۱۵۱..... ۶-۴- مهریه، تعریف و ماهیت حقوقی آن
- ۱۵۱..... ۶-۵- اقسام مهر
- ۱۵۲..... ۶-۵-۱- مهر المسمی
- ۱۵۲..... ۶-۵-۲- مهر السنة
- ۱۵۲..... ۶-۵-۳- مهر المثل
- ۱۵۳..... ۶-۵-۴- مهر المتعه
- ۱۵۳..... ۶-۶- معنی کلمه نحله
- ۱۵۶..... ۶-۷- شرایط مهریه
- ۱۵۸..... ۶-۸- دلایل اشتباه بودن مهریه بالا
- ۱۵۹..... ۶-۹- استحقاق مهریه و تسلیم آن
- ۱۶۰..... ۶-۱۰- مالکیت زن بر مهر و آثار آن

۱۶۱	۱۱-۶- استقلال مالی زن
۱۶۲	۱۲-۶- تعیین مسکن
۱۶۳	۱۳-۶- شغل زن
۱۶۴	۱۴-۶- ماده ۱۸ قانون جدید حمایت خانواده
۱۶۷	فصل هفتم- عدالت
۱۶۸	مقدمه
۱۷۲	۱-۷- عدالت در اندیشه فلاسفه یونان باستان
۱۷۴	۲-۷- عدالت اقتصادی از دیدگاه اندیشمندان اسلامی
۱۷۸	۳-۷- عدالت در اندیشه مدرن
۱۷۸	۳-۷- عدالت در نظام اقتصاد اسلامی
۱۷۹	۴-۷- عدل
۱۸۱	۵-۷- ویژگی و اژه عدل
۱۸۲	۶-۷- عدالت
۱۸۳	۷-۷- گونه شناسی عدل
۱۸۴	۸-۷- عدالت اقتصادی
۱۸۵	۹-۷- قسط
۱۸۶	۱۰-۷- تفاوت عدل و قسط
۱۹۱	۱۱-۷- عدالت در سنت نبوی
۱۹۴	۱۲-۷- بعد اجتماعی عدل و قسط
۱۹۶	۱۳-۷- بعد قانونی عدل و قسط
۱۹۶	۱۴-۷- بعد اقتصادی عدل و قسط
۱۹۹	۱۵-۷- عدالت اجتماعی از منظر امام علی (ع)
۲۰۱	منابع